

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2016/399, pokud jde o používání systému vstupu/výstupu (EES)

[COM(2016) 196 final – 2016/0105 (COD)]

a k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje systém vstupu/výstupu (EES) pro registraci údajů o vstupu a výstupu a údajů o odepření vstupu, pokud jde o státní příslušníky třetích zemí překračující vnější hranice členských států Evropské unie, kterým se stanoví podmínky přístupu do systému EES pro účely vymáhání práva a kterým se mění nařízení (ES) č. 767/2008 a nařízení (EU) č. 1077/2011

[COM(2016) 194 final – 2016/0106 (COD)]

(2016/C 487/10)

Zpravodaj: **Cristian PÎRVULESCU**

Konzultace	Evropský parlament, 09/05/2016
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství
Přijato ve specializované sekci	09/09/2016
Přijato na plenárním zasedání	21/09/2016
Plenární zasedání č.	519
Výsledek hlasování	155/2/0
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1. Evropský hospodářský a sociální výbor považuje systém vstupu/výstupu (Entry/Exit System – EES) v jeho nové podobě za nezbytný, neboť přináší přidanou hodnotu v oblasti bezpečnosti na evropské úrovni. Výbor prostřednictvím svých stanovisek, stejně jako v jiných oblastech politiky a právních předpisů, podporuje vyvážený přístup, v němž jsou potřeby v souvislosti se zajištěním bezpečnosti a dodržováním práva vždy spojeny se základními hodnotami Evropské unie.

1.2. Výbor se domnívá, že zprovoznění tohoto nového systému vstupu/výstupu musí být doprovázeno komunikací s veřejností, jejímž cílem bude co nejjasněji vysvětlit způsob, jakým systém funguje, s důrazem na ochranu osobních údajů. Doporučuje uspořádat informační a vzdělávací kampaně určené jak příslušným orgánům, tak státním příslušníkům třetích zemí.

1.3. Výbor se domnívá, že je nezbytné řádně informovat a připravit zaměstnance podílející se na provozu tohoto systému. Doporučuje, aby bylo zaškolení zaměstnanců náležitě podpořeno z finančního a institucionálního hlediska.

1.4. Výbor se domnívá, že respektování základních práv bude muset být neustále monitorováno specializovanými institucemi Evropské unie, na tomto monitorování však musí mít možnost se podílet také organizace občanské společnosti na evropské a na vnitrostátní úrovni.

1.5. Co se týče osobních údajů, zdůrazňuje Výbor to, že musí být jasně definováno a chráněno právo na přístup k těmto údajům a na jejich opravu a vymazání.

1.6. Výbor doporučuje, aby byl po zavedení tohoto systému proveden průzkum podobný tomu, který byl uskutečněn ve zkušební fázi, aby bylo možné posoudit dopad tohoto systému na cestující v podmínkách reálného provozu.

2. Úvod: souvislosti a důvody pro zřízení nového systému vstupu/výstupu v EU

2.1. Vzhledem k tomu, že se odhaduje, že celkový počet legálních překročení hranic v roce 2025 vzroste na 887 milionů, přičemž přibližně třetinu z toho budou tvořit státní příslušníci třetích zemí cestující do zemí schengenského prostoru za účelem krátkodobého pobytu, je nutné modernizovat hranice tak, aby byl tok cestujících řízen společně a efektivně.

2.2. Oblast působnosti nového systému vstupu/výstupu (EES) zahrnuje překračování hranic všemi státními příslušníky třetích zemí, kteří vstupují do schengenského prostoru za účelem krátkodobého pobytu (maximálně 90 dnů během jakéhokoli období 180 dnů), a to cestujícími, na něž se vztahuje vízová povinnost, a cestujícími osvobozenými od vízové povinnosti, nebo případně osobami s cestovním vízem (na dobu až jednoho roku).

2.3. Díky zavedení systému vstupu/výstupu (EES): 1. se odstraní prodlevy při hraničních kontrolách a zlepší kvalita hraničních kontrol státních příslušníků třetích zemí; 2. se zajistí systematická a spolehlivá identifikace osob překračujících povolenou délku pobytu; 3. se posílí vnitřní bezpečnost a boj proti terorismu a závažné trestné činnosti.

2.4. V únoru 2013 předložila Komise balíček legislativních návrhů týkajících se inteligentních hranic, jehož cílem je modernizovat správu vnějších hranic schengenského prostoru. Od roku 2013 do současnosti proběhla řada změn, které usnadnily plánování a provádění systému EES:

2.4.1. Vízový informační systém (VIS) je nyní plně zprovozněn a ověřování biometrických údajů držitelů víz na základě VIS na vnějších hraničních schengenského prostoru je nyní povinné.

2.4.2. Byly dokončeny nebo urychleny dialogy o vízové liberalizaci se zeměmi západního Balkánu a zeměmi na východní a jihovýchodní hranici EU, díky čemuž se zvýší podíl cestujících do EU osvobozených od vízové povinnosti.

2.4.3. Bylo přijato nařízení o Fondu pro vnitřní bezpečnost (ISF – hranice), v jehož rámci byla vyčleněna částka 791 milionů EUR na rozvoj inteligentních hranic.

2.4.4. *Evropský program pro migraci* označuje správu hranic za jeden ze čtyř pilířů pro lepší zvládnání migrace.

2.4.5. Rozsudek Soudního dvora EU týkající se směrnice o uchování údajů poskytl právní jistotu ohledně podmínek a záruk, které je třeba dodržovat při uchování a používání údajů v systému EES.

3. Obecné připomínky ke zřízení nového systému vstupu/výstupu v EU

3.1. Výbor se domnívá, že je nutné přejít od neintegrovaného a těžkopádného systému založeného na razítkování cestovních dokladů příslušníky pohraniční stráže k téměř automatizovanému systému, jenž usnadní přístup státních příslušníků třetích zemí. V tomto případě je přidaná hodnota úsilí Unie zřejmá. Evropská unie potřebuje pohraniční systém, jenž by se vypořádal jak se zvýšenou mobilitou, tak s potřebou zajistit na území Unie bezpečnost, tedy systém, který usnadní mobilitu a zároveň nebude mít dopad na základní práva.

3.2. Výbor vítá, že systém prošel zkušební fází a že bylo možné pozorovat v praxi dopady používání různých biometrických zařízení na státní příslušníky třetích zemí (viz studie vzešlá z pilotního projektu)⁽¹⁾. Výsledky uskutečněného průzkumu ukazují, že respondenti do značné míry důvěřují spolehlivosti biometrických technologií, a odrážejí skutečnost, že se experti shodují ohledně nejbezpečnějších a nejspolehlivějších prostředků biometrické identifikace za účelem ověřování totožnosti osob.

⁽¹⁾ Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva, 2015, Pilotní projekt Inteligentní hranice: Zpráva o technických závěrech pilotního projektu, část I.

3.3. Výbor vítá zapojení *Agentury Evropské unie pro základní práva*, jež provedla mezi státními příslušníky třetích zemí, kteří s tímto systémem přišli do styku, průzkum týkající se různých biometrických zařízení, jež by mohla být na různých místech (letišťích, nádražích a ve vlacích, v přístavech a na námořních hranicích, silničních hraničních přechodech) a za různých podmínek využita k ověřování biometrických identifikátorů osob pocházejících ze třetích zemí; všechna zařízení využitá při tomto experimentu jsou na trhu již dostupná⁽²⁾.

3.4. Z výsledků průzkumu vyplývá, že některé skupiny osob považují odebrání biometrických údajů za ponižující, průměrně to je 45 % dotázaných (v Severní Americe 30 %, v Evropě 43 %, v Latinské Americe a Karibiku 46 %, v Asii 52 % a v Africe 58 %)⁽³⁾. Pokud jde o druh odebíraných biometrických údajů, většina respondentů považuje za opravdu ponižující skenování oční duhovky (32 %), po němž následuje rozpoznávání obličeje (26,2 %). Je rovněž třeba zdůraznit, že značný počet respondentů (44,3 %) se domnívá, že používání tohoto systému omezí diskriminaci.

3.5. Výbor se prostřednictvím svých stanovisek opakovaně snažil podpořit vyvážený přístup, v němž jsou potřeby v souvislosti se zajištěním bezpečnosti a dodržování práva vždy spojeny s hodnotami Unie a s její vizí být současně svobodnou, otevřenou a bezpečnou.

3.6. Je nesmírně důležité, aby Evropská unie a její členské státy usnadnily systém vstupu a výstupu, a přilákaly tak – nikoli odradily – více návštěvníků, od turistů po podnikatele a odborníky. Výbor proto upozornil na znepokojivé tendence v některých členských státech, které jsou stále méně ochotné přijímat státní příslušníky třetích zemí. „Výbor se ... obává, že nelze očekávat, že by členské státy usnadnily občanům třetích zemí přístup do členských států Unie, když současně s tím některé členské státy vyhrožují dokonce občanům Unie vyhoštěním do jejich zemí původu, protože nejsou zaměstnaní, případně jim zakazují vstup“⁽⁴⁾.

3.7. EHSV v předchozím stanovisku k tématu „inteligentních hranic“ uvedl, že „si přeje zdůraznit, že identita Evropské unie je výslovně i implicitně spjata s otevřeností a vzájemnou propojeností nejen unijní, ale také přeshraniční. EU je energickým kulturním, sociálním, politickým a hospodářským prostorem a přeshraniční mobilita má zásadní význam pro zachování jejího postavení ve světě. Orgány EU a členské státy by na to měly pamatovat a zajistit, aby nové systémy neovlivnily cestování státních příslušníků třetích zemí do EU ani jejich ochotu cestovat“⁽⁵⁾.

3.8. Výbor v tomtéž stanovisku zdůraznil význam ochrany základních práv a nediskriminace a prostřednictvím procesních a institucionálních prostředků také zajištění nedotknutelnosti a odpovídajícího využívání údajů, které jsou v systému shromažďovány a uchovávány.

3.9. Není jasné, do jaké míry musí členské státy přispět ke zprovoznění tohoto systému z rozpočtového a institucionálního hlediska. Tuto otázku je třeba vyjasnit a je nutné nalézt řešení, jak od členských států získat pevný závazek, že budou spolupracovat a přispívat k realizaci tohoto systému.

3.10. Výbor upozorňuje na podobné experimenty prováděné v zemích, které zavedly obdobné systémy. Očekávání veřejnosti a všech zúčastněných stran musí být přizpůsobena v souvislosti s možnostmi systému dosáhnout všech stanovených cílů.

4. Konkrétní připomínky

4.1. Pokud jde o biometrické identifikátory, Výbor vítá snížení počtu otisků prstů z deseti na čtyři, což je nezbytné minimum, jež spolu s identifikací obličeje umožní získat relevantní údaje.

⁽²⁾ Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva, 2015, Pilotní projekt *Inteligentní hranice: Přílohy*, listopad 2015, s. 307–335.

⁽³⁾ Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva, 2015, *Pilotní projekt Inteligentní hranice: Přílohy*, listopad 2015, s. 322.

⁽⁴⁾ Stanovisko EHSV *Otevřená a bezpečná Evropa: cesta k realizaci*, zpravodaj: José Isaiás RODRÍGUEZ GARCÍA-CARO, 9. července 2014 (Úř. věst. C 451, 16.12.2014, s. 96).

⁽⁵⁾ Stanovisko EHSV *k balíčku týkajícím se inteligentních hranic*, zpravodaj: Cristian PÎRVULESCU, 23. května 2013 (Úř. věst. C 271, 19.9.2013, s. 97).

4.2. Co se týče osobních údajů, zdůrazňuje Výbor to, že musí být jasně definováno a chráněno právo na přístup k těmto údajům a na jejich opravu a vymazání.

4.3. Je velmi důležité, aby příslušné orgány při používání systému EES zajistily, aby byla respektována lidská důstojnost a integrita osob, od nichž se údaje vyžadují, a aby nedocházelo k diskriminaci osob založené na pohlaví, barvě pleti, etnickém nebo sociálním původu, genetických rysech, jazyku, náboženském vyznání nebo přesvědčení, politických názorech, příslušnosti k národnostní menšině, majetku, narození, zdravotním postižení, věku nebo sexuální orientaci.

4.4. Fungování EES má výrazný vliv na výkon práv stanovených v *Listině základních práv Evropské unie*: právo na lidskou důstojnost (článek 1 Listiny), zákaz otroctví a nucené práce (článek 5 Listiny), právo na svobodu a bezpečnost (článek 6 Listiny), respektování soukromého a rodinného života (článek 7 Listiny), ochranu osobních údajů (článek 8 Listiny), právo na nediskriminaci (článek 21 Listiny), práva dítěte (článek 24 Listiny), práva starších osob (článek 25 Listiny), práva osob se zdravotním postižením (článek 26 Listiny) a právo na účinnou právní ochranu (článek 47 Listiny). Výbor se domnívá, že respektování základních práv bude muset být neustále monitorováno specializovanými institucemi Evropské unie, na tomto monitorování však musí mít možnost se podílet také organizace občanské společnosti na evropské a na vnitrostátní úrovni.

4.5. Přestože pilotní projekt, v jehož rámci se na řadě míst testovalo fungování systému, nevyvolal ze strany uživatelů odmítavý postoj nebo výrazné výhrady, jak bylo možné vidět z výsledků průzkumu Agentury pro základní práva, lze předpokládat potíže při jeho využití pro určité kategorie osob a také negativní postoj ze strany veřejnosti. K těmto kategoriím mohou přibýt také osoby, které na odebírání biometrických údajů nahlížejí s neochotou, a to buď z kulturně-náboženských důvodů, nebo z důvodů souvisejících s nedostatečnou důvěrou ve způsob, jakým jsou údaje využívány a chráněny odpovědnými orgány.

4.6. Výbor se proto domnívá, že zprovoznění tohoto systému musí být doprovázeno komunikací s veřejností, jejímž cílem bude co nejjasněji vysvětlit způsob, jakým systém funguje, s důrazem na ochranu osobních údajů. Veškeré záruky v souvislosti s odebíráním, uchováváním a využíváním údajů musí být veřejnosti oznámeny tak, aby byly překonány případné výhrady a aby byla usnadněna mobilita byla bez jakýchkoli překážek.

4.7. Výbor se domnívá, že je nezbytné řádně informovat a připravit zaměstnance podílející se na provozu tohoto systému. Jak vyplynulo rovněž z pilotního projektu, upozornili i samotní příslušníci pohraniční stráže na to, že je nezbytné poskytnout jim zaškolení, aby byli připraveni na nové vybavení a postupy⁽⁶⁾. Členské státy pak zodpovídají za hladký provoz systému. V této souvislosti je třeba stanovit pravidla a postupy, jež by upřesnily odpovědnost členských států za újmu, která vznikne v důsledku porušení ustanovení tohoto nařízení.

4.8. Výbor se domnívá, že předání nebo zpřístupnění osobních údajů získaných členskými státy prostřednictvím systému EES třetí zemi, mezinárodní organizaci, či soukromému subjektu usazenému v Unii nebo mimo ni musí být omezeno a plně zdůvodněno.

4.9. Výbor má za to, že určené orgány a Europol by měly žádat o přístup k údajům systému EES pouze tehdy, mají-li dostatečné důvody se domnívat, že takový přístup poskytne informace, které jim významně pomohou při prevenci, odhalování nebo vyšetřování teroristického trestného činu či jiného závažného trestného činu. Využívání systému EES bude přínosné pro činnost policie, je však důležité, aby byl přístup přísně regulován.

4.10. Výbor vítá, že byly výrazně sníženy očekávané náklady tohoto systému (z 1,1 miliardy EUR na 480 milionů EUR).

V Bruselu dne 21. září 2016.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS

⁽⁶⁾ Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva, 2015, Pilotní projekt Inteligentní hranice: Zpráva o technických závěrech pilotního projektu, část I, s. 14.